యూనిట్ 4 16. ఆణిముత్యాలు

1. కూరిమిగల దినములలో
నేరములెన్నడును కలుగనేరవు మరి యా
కూరిమి విరసంబైనను
నేరములే తోచుచుండు నిక్కము సుమతీ!

భావం : ఒకరితో ఒకరు స్నేహంగా ఉన్న రోజుల్లో తప్పులనేవి కనిపించవు. ఆ స్నేహం చెడిపోగానే అన్నీ తప్పులుగానే కనబడుతూ ఉంటాయి.

2. అక్కరకురాని చుట్టము
మ్రొక్కిన వరమీని వేల్పు మోహరమునఁ దా
నెక్కిన పాఱని గుర్రము
గ్రక్కున విడువంగ వలయుగదరా సుమతీ!

భావం : అవసరం వచ్చినప్పుడు సహాయపడని బంధువును, నమస్కరించి వేడుకున్నా కోరిక నెరవేర్చని దేవుణ్ణి, యుద్ధం జరుగుతున్నప్పుడు కదలని గుర్రాన్నీ వెంటనే విడిచిపెట్టాలి.

3. గంగిగోవుపాలు గరిటెడైనను చాలు
కడవెడైన నేమి ఖరము పాలు
భక్తిగలుగు కూడు పట్టెడైనను చాలు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ!

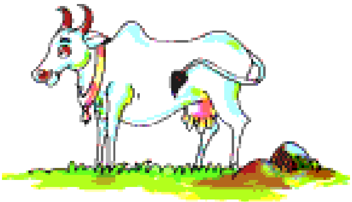

భావం : కుండెడు గాడిదపాలకంటె గరిటెడు ఆవుపాలు మేలు. అలాగే ప్రేమతో పెట్టే భోజనం పిడికెడైనా ఎంతో మంచిది.

4. అనువుగాని చోట అధికులమనరాదు
కొంచెముండుటెల్ల కొదువ గాదు
కొండ అద్దమందు కొంచమై యుండదా
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ!

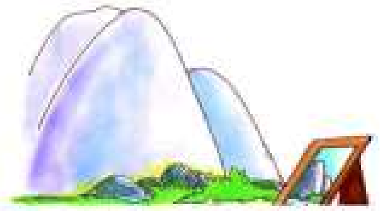

భావం : అనుకూలత లేనిచోట మనం గొప్పవాళ్ళమని చెప్పగూడదు. అణకువగా ఉండటం తప్పు కాదు. కొండ పెద్దదైనా అద్దంలో చిన్నగానే కనబడుతుంది కదా!

5. వంపుకర్ర కాల్చి వంపు తీర్చగవచ్చు
కొండలన్ని పిండికొట్టవచ్చు
కఠినచిత్తు మనసు కరిగింపగా రాదు
విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ!

భావం : కర్రకు ఉన్న వంకరను, దాన్ని కొద్దిగా కాల్చి సరిచేయవచ్చు. కొండలను పొడిపొడిగా చేయవచ్చు. కాని దయలేనివాడి మనస్సును కరిగించలేము.

© SCERT not to be republished

6. పరులకొరకె నదులు ప్రవహించు, గోవులు
పాలనిచ్చు చెట్లు పూలు పూచు
పరహితమ్ముకంటె పరమార్థమున్నదా
లలిత సుగుణజాల తెలుగుబాల!

భావం : నదులు ప్రవహించడంవల్ల జనానికి నీళ్ళు దొరుకుతున్నాయి. ఆవులు పాలు ఇవ్వడంవల్ల పాలు దొరుకుతున్నాయి. చెట్లు పూసే పూలను కూడా జనం కోసుకొని వాడుకుంటున్నారు. వీటన్నిటివల్ల జనానికి లాభం కలుగుతూంది. అవన్నీ, వాటిని తమకోసం ఉపయోగించుకోవు. అవి మనకు ఉపయోగపడతాయి.

7. జన్మభూమికంటె స్వర్గంబు వేరేది
మాతృభాషకంటె మధురమేది
కన్నతల్లికంటె ఘనదైవ మింకేది
తెలియుమయ్య నీవు తెలుగుబిడ్డ!

భావం : పుట్టిన ఊరికంటె సుఖమైన ప్రదేశం లేదు. పుట్టినప్పటినుంచి నేర్చిన భాషకంటె ఇంపయిన భాష లేదు. కన్నతల్లిని మించిన దైవం లేదు.

8. గడిచిపోయినట్టి క్షణము తిరిగి రాదు
కాల మూరకెపుడు గడుపబోకు
దీపమున్నయపుడె దిద్దుకోవలె నిల్లు
విలువ తెలిసి చదువు తెలుగుబిడ్డ

భావం : గడిచిపోయిన కాలం తిరిగి రాదు. అనవసరంగా కాలాన్ని వృథా చేయవద్దు. దీపం వెలుతురున్నప్పుడే ఇంటిని చక్కదిద్దుకోవాలి. కాలం విలువ తెలుసుకొని చదవాలి.

ఇవి చేయండి

I వినండి - ఆలోచించి చెప్పండి

(అ) పై పద్యాలను భావం సరిగా తెలిసేలా చదవండి.

(ఆ) మీ మిత్రునితో కలిసి కూర్చోవాలి. ఒకరు పద్యం చదవాలి, ఇంకొకరు భావం చెప్పాలి.

(ఇ) మీరు పద్యాల పోటీలో పాల్గొంటే ఏ పద్యాలు చెబుతారు?

II చదవండి - అర్థంచేసుకొని చెప్పండి - రాయండి

(అ) కింది వాక్యాల భావాలకు సరైన పద్యపాదాలు రాయండి.

1. స్నేహం చెడగానే అన్నీ తప్పులుగానే కనబడతాయి.

....

© SCERT not to be republished

2. ప్రేమతో పెట్టే భోజనం పిడికెడైనా ఎంతో మంచిది.

....

3. అనుకూలతలేని చోట మనం గొప్పవాళ్ళమని చెప్పగూడదు.

....

4. కర్రకు ఉన్న వంకరను కాల్చి సరిచేయవచ్చు.

....

5. పరులకు మేలుచేయడంకంటే పరమార్థం లేదు.

....

(ఆ) కింది పద్యపాదాలను సరిచేసి రాయండి.

కొంచెముండుటెల్ల కొదువ గాదు
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ
అనువుగానిచోట అధికులమనరాదు
కొండ అద్దమందు కొంచెమై యుండదా.

....

....

....

....

(ఇ) కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. తప్పులు ఎప్పుడు కనబడతాయి?
2. ఏయేవాటిని విడిచిపెట్టాలి?
3. అనుకూలతలేని చోట ఎలా ఉండాలి?
4. పరులకు మేలుచేసే కొన్ని పనులు తెలపండి.
5. కాలంవిలువను గురించి రాయండి.

III రాయండి

(అ) పద్యాలకు భావాలను సొంతమాటల్లో రాయండి.

(ఆ) కాలం విలువైనది అన్నారు. ఎందుకు?

(ఇ) "గడిచిపోయిన క్షణం తిరిగిరాదు" అంటే ఏమిటో వివరించండి.

(ఈ) "కన్నతల్లికంటే ఘనదైవం లేదు" అని వాక్యంలో చదివారు కదా! దీని మీద మీ అభిప్రాయం రాయండి?

(ఉ) నదులు, ఆవులు, చెట్లు మొదలైనవన్నీ ఇతరులకు మేలు చేస్తున్నాయి కదా! మరి మీరు ఇతరులకు ఎలాంటి మేలు చేస్తారు?

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంవారిచే ఉచిత పంపిణీ

IV పదజాలం

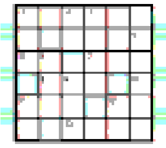

(అ) కింది వాక్యాలలో గీతగీసిన పదాలకు అదే అర్థంకలిగిన పదాలు పద్యాలలో ఉన్నాయి. వాటిని గుర్తించండి. అర్థాలను తెలుసుకొని వాక్యాలు తిరిగి రాయండి.

ఉదా: అందరితో స్నేహంగా మెలగాలి.

అందరితో కూరిమితో మెలగాలి.

1. నువ్వు వెంటనే తిరిగి రావాలి.
2. రోజూ పిడికెడు బియ్యాన్ని పొదుపుచేయాలి.
3. ఇతరులకు మేలుచేయడం మరవవద్దు.
4. మాతృభాషకంటె తియ్యటిది ఏది?

V సృజనాత్మకత

(అ) పైపద్యాలలోని భావాలతో గేయాలు రాయండి.

(ఆ) పైపద్యంలోని భావాలు వచ్చే కథలు రాయండి.

(ఇ) పాఠంలోని పద్యాలలో మీకు నచ్చిన పద్యానికి చిత్రం గీయండి. రంగులు వేయండి.

VI ప్రశంస / ప్రాజెక్టు పనులు

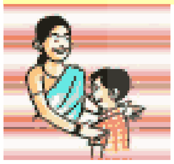

(అ) వేమన శతకం, సుమతీ శతక పద్యాలను సేకరించండి. వాటి భావాలు రాసి చదివి వినిపించండి.

VII భాషను గురించి తెలుసుకొందాం

(అ) ఇప్పటి వరకు చదివిన పాఠాలు ఆధారంగా ఒక్కొక్కదానికి రెండు రెండు వాక్యాలు రాయండి.

సరళ వాక్యాలు : 1. ....
2. ....

సంశ్లిష్ట వాక్యాలు: 1. ....
2. ....

సంయుక్త వాక్యాలు:1. ....
2. ....

నేనివి చేయగలనా?

1. పద్యాలను రాగంతో చెప్పగలను. ఔను / కాదు
2. పద్యాలను, భావాలను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. ఔను / కాదు
3. పద్యభావాల్ని సొంతంగా తప్పులు లేకుండా రాయగలను. ఔను / కాదు
4. పద్యభావాలకు తగిన కథ రాయగలను. ఔను / కాదు

© SCERT not to be republished

యూనిట్ 4 వేపకాయంత వెర్రి

చదువు - ఆనందించు

చీపురుపల్లి అనే గ్రామంలో సీతయ్య ఉండేవాడు. సీతయ్య అదోరకం మనిషి. ఒకసారి తన బంధువుల ఇంటికి పొరుగూరు — మఱ్రిపాలెం — వెళ్ళవలసి వచ్చింది. "ఆ ఊరికి ఎలా వెళ్ళాలి?" అని తన భార్యను అడిగాడు. ఆమె "ముక్కుసూటిగా వెళ్ళండి," అంది. "ఓహో! ముక్కుసూటిగా వెళ్ళాలి అంతే కదా!" అనుకుంటూ బయలుదేరాడు. ముక్కుసూటిగా పోతుండగా, ఒక మఱ్రిచెట్టు అడ్డం వచ్చింది.

సీతయ్య చెట్టు ఎక్కాడు! కాని దిగడం ఎలాగో తెలియలేదు. ఎవరైనా వచ్చి సాయం చెయ్యకపోతారా అని చూడసాగాడు. దూరంనుంచి ఒక ఎడ్లబండి వస్తుండడం గమనించాడు. ఆ బండి రామయ్యది. బండిలో ఉన్నతన్ని సీతయ్య గుర్తుపట్టి బిగ్గరగా అరచాడు. ఆ కేకలకు రామయ్య బండి ఆపి, "సీతయ్యా! ఏమైంది! ఆ చెట్టు ఎందుకు ఎక్కావు?" అని అడిగాడు. మఱ్రిచెట్టు తన మార్గంలో ఎలా అడ్డంవచ్చిందో చెప్పి, దాటి వెళ్ళేందుకు చెట్టు ఎక్కానని సీతయ్య తెలిపాడు. "మరి నీకు చెట్టు దిగడం రాదా?" అని రామయ్య అడిగితే, "లేదు, అందుకే ఇక్కడే ఉండి ఎవరైనా వస్తారేమో! అని చూస్తున్నాను," అని చెప్పాడు సీతయ్య. నువ్వేమీ గాబరాపడకు, మెల్లగా ఊడలు పట్టుకొని జారు, నేను బండిమీదినుంచి నిన్ను అందుకొని దింపుతాను," అన్నాడు.

రామయ్య బండిపైన నిలబడి సీతయ్యను మెల్లగా దింపుతూండగా, సీతయ్య, "ఎయ్యేయ్యే! మెల్లగా, మెల్లగా" అనడం మొదలుపెట్టాడు. దానితో ఎడ్లు ముందుకు కదిలాయి. ఇద్దరూ ధామ్మని కిందపడ్డారు.

రామయ్య, సీతయ్య ఒకరిమీద ఒకరు పడ్డారు. రామయ్య కాలు బెణికింది. సీతయ్యకు మాత్రం గాయాలు ఏమీ కాలేదు. "అయ్యో! రామయ్యా! దెబ్బలు బాగా తగిలాయా?" అని అడిగాడు. "సీతయ్యా! పుణ్యానికి పోతే పాపం ఎదురైనట్లు, నీకు సహాయం చేద్దామంటే నాకు గాయమైంది. సరే! అంతా నా ప్రారబ్ధం," అన్నాడు. బెణికినచోట నూనె రాస్తే తగ్గుతుంది," అంటూ సీతయ్యకు డబ్బులిచ్చి దుకాణానికి వెళ్ళి నూనె తీసుకొని రమ్మన్నాడు. సరే అని సీతయ్య దుకాణానికి వెళ్ళాడు.

షావుకారు నూనె గిన్నెలో పోసి ఇచ్చాడు. తననందరూ తెలివితక్కువవాడంటారని సీతయ్య జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని, ఆ షావుకారిని "నూనె ఇంతేనా? కొసరు ఏమీ పోయవా?" అని అడిగాడు. అప్పుడు షావుకారు గిన్నెనిండుగా నూనె ఉంది. కొసరు పోసేందుకు ఖాళీలేదు కదా!" అన్నాడు. కొసరు పోయడం తప్పించుకోవాలనుకుంటున్నాడని అనుకొని, "చూడు ఈ గిన్నె అడుగుభాగం లొట్టగా ఉంది. ఇక్కడ పొయ్యి" అని సీతయ్య గిన్నెను వంచాడు. అంతే! ఆ గిన్నెలోని నూనె నేలపాలైంది.

"ఇతనికి బుర్రలో వేపకాయంత వెర్రి ఉన్నట్టుందే?" అనుకుంటూ షావుకారు నవ్వుకున్నాడు. "ఏమిటి నవ్వుతున్నావు? నవ్వితే కొసరు అడగననుకున్నావా? పోసి తీరాల్సిందే," అన్నాడు. షావుకారు ఆ గిన్నె అడుగుభాగం లొట్టలో నూనె పోశాడు.

సీతయ్య దాన్ని చాలా జాగ్రత్తగా పట్టుకొని రామయ్య దగ్గరికి వచ్చాడు. "సీతయ్యా, ఏమిటి? గిన్నెను బోర్లించి పట్టుకొస్తున్నావా? నూనె తేలేదా?" అని అడిగాడు, "తేకేం? ఇదుగో చూడు. ఇది కొసరుమాత్రమే! అసలు నూనె గిన్నెలో ఉంది," అని గిన్నెలోని నూనె చూపబోయాడు. అంతే!... తరవాత ఏం జరిగిందో చెప్పండి.

© SCERT not to be republished

పదాలు - అర్థాలు

అ

అంగవైకల్యం = అవిటితనం
అంధకారం = చీకటి
అంతఃపురము = రాణివాసం
అక్కర = అవసరం
అజ్ఞానము = తెలివిలేనితనం
అత్యంత = చాలా (ఎక్కువ కాని, తక్కువ కాని)
అతిథులు = ఇంటికి వచ్చిన వారు
అధికులు = గొప్పవారు
అద్భుతము = ఆశ్చర్యం కలిగించేది
అనుగ్రహం = దయ
అనుమానం = సందేహం
అనువు = అనుకూలత, వీలు
అన్యోన్యత = కలిసిమెలిసి ఉండటం
అభినందించు(క్రి.) = మెచ్చుకోడం
అమాయికులు = మోసం తెలియనివాళ్ళు, మాయలేనివాళ్ళు
అమాంతంగా = హఠాత్తుగా; ఒక్కసారిగా
అరుగు (క్రి.) = వెళ్ళడం, పోవడం
అలరించు (క్రి.) = సంతోషపెట్టడం
అవధి = చివర, కొన, అంతం
అవని = భూమి
అవశేషాలు = పోయినవిపోగా మిగిలిన గుర్తులు
అసూయ = ఈర్ష్య
అస్థికలు = ఎముకలు

ఆ

ఆకాంక్ష = బలమైన కోరిక
ఆదరాబాదరాగా = తొందర తొందరగా
ఆనందం = సంతోషం
ఆభరణాలు = నగలు
ఆరామం = తోట, గుడి; ఆలయం

ఇ

ఇంటిల్లిపాదీ = ఇంట్లోని వారందరూ
ఇంగితజ్ఞుడు = ఇతరుల మనస్సులోని భావాలు తెలిసినవాడు

ఉ

ఉత్సాహం = చురుకు; సంతోషం, హుషారు
ఉపదేశించు (క్రి.) = మంత్రం, సలహా మొ॥నవి చెప్పడం; మంచి సూచన చెయ్యడం

ఊ

ఊతం = ఆధారం; ఆసరా
ఊపిరి = శ్వాస; ప్రాణం

ఒ

ఒక్కింత = కొంతసేపు, కొద్దిగా

ఓ

ఓరిమి = ఓర్పు; సహనం; ఓపిక
ఓషధి = మందుల తయారీకి ఉపయోగించే మొక్క

ఔ

ఔదార్యం = దయాగుణం; ఉదారతాగుణం
ఔషధం = మందు

క్ష

క్షమించు = మన్నించు
క్షేమం = కుశలం, కులాసా

క

కచ్చితంగా = తప్పనిసరిగా, సరిగ్గా
కట్టుదిట్టంగా = గట్టిగా; క్రమమైన పద్ధతిలో
కఠినచిత్తుడు = దయలేనివాడు
కడమ = తక్కిన; మిగిలిన
కడవ = కుండ
కడలి = సముద్రం
కడు = చాలా
కయ్యం = పోట్లాట
కర్మం = పని, పాపం
కలతచెందు (క్రి.) = విచారించు, బాధపడు
కలుషితం = మురికి అయిన, మాలిన్యం చేరిన
కల్పించుకొని = కలగజేసుకొని
కళ్ళం = ధాన్యం నూర్చే చోటు
కళేబరం = చనిపోయిన జంతుశరీరం
కాకము = కాకి, వాయసము
కానుక = బహుమతి
కుమారుడు = కొడుకు
కుచేలుడు = సుదాముడు, (ఐతే చిరిగిన వస్త్రాలు ధరించడం వల్ల అతనికి కుచేలుడని పేరు వచ్చింది)
కూరిమి = ప్రేమ
కెరటం = అల
కొదువ = తక్కువ, లోటు
కొలువైన = నిలయమైన
కొలువు(వై) = సభ, సభతీర్చి
కొల్లలు = లెక్కలేనన్ని

ఖ

ఖరము = గాడిద

గ

గండం = ఆపద
గంగిగోవు = మంచి ఆవు
గట్టు = ఒడ్డు, తీరం
గడచిన = జరిగిపోయిన
గ్రక్కున = వెంటనే
గ్రామస్థులు = గ్రామంలోనివారు
గాలితరగలు = అలలుగా వీచే గాలులు
గుప్పెడు = పిడికెడు
గొడవ = అల్లరి, కలకలం
గౌరవం = అభిమానం, ప్రతిష్ఠ

ఘ

ఘనులు = గొప్పవాళ్ళు

చ

చందనం = గంధం
చను (క్రి) = వెళ్ళడం

© SCERT not to be republished

చింతించు (క్రి.) = బాధపడటం; దుఃఖపడటం, విచారించు
చివర = కొన
చుట్టం = బంధువు
చెలిమి = స్నేహం

జ

జంకు (క్రి) = వెనుకకు అడుగు వేయడం
జగతి = ప్రపంచం
జగము = ప్రపంచము, భూమి
జన్మభూమి = పుట్టిన ఊరు, దేశం
జలచరాలు = నీటిలో జీవించే ప్రాణులు
జాగిలం = వేటకుక్క
జాబిలి = చందమామ
జాలరి = చేపలుపట్టేవాడు
జ్ఞాపకం = గుర్తుంచుకోడం, జ్ఞప్తి, నెనవు
జీవం = ప్రాణం

త

తమాషా = అద్భుతం, ట్రిక్కు
తరగలు = అలలు
తరుగు (క్రి.) = తగ్గిపోవడం
తలపోయు (క్రి.) = అనుకోడం; తలచడం
తీవ్రంగా = ఎక్కువగా
తుదకు = చివరికి
తోచు (క్రి.) = కనబడటం

ద

దంపతులు = భార్యాభర్తలు
దర్జాగా = గొప్పగా
దాపురించు (క్రి) = దగ్గరకావడం, సమీపించడం
దాసోహం = కాళ్ళబేరానికి రావడం
దిద్దుకోడం = సరిచేసుకోడం
దివ్యమైన = గొప్ప
దురాశ = చెడ్డ ఆశ
దుర్గం = కోట
దుర్గమము = పోవడానికి కష్టమయినది
దుఃఖము = ఏడుపు, విచారం
ద్రోహం = నమ్మించి మోసగించడం
ధాన్యము = పంట

న

నక్షత్రం = చుక్క, రిక్క
నమ్మకద్రోహం = మోసం చేయడం
నమ్రత = అణకువ, వినయం
నింగి = ఆకాశం
నిక్కం = నిజం
నిజనామం = తనపేరు
నిట్టూర్పు = దిగాలుపడి ఊపిరితీయడం
నిత్యం = ప్రతి రోజూ
నిర్ఘాంతపోవు(క్రి.) = తెల్లబోవడం; ఆశ్చర్యపోవడం
నిర్మాణం = కట్టడం
నిర్మితము = కట్టినది
నిరుత్సాహంగా = దిగులుగా
నిరూపించు(క్రి.) = చూపించడం, తెలియజేయడం
నిలువెల్లా = శరీరమంతా
నింగి = ఆకాశం
నూకలు = విరిగిన బియ్యం, గింజలు, ముక్కలు, బియ్యం, ధాన్యం

నేత = నాయకుడు
నేరము = తప్పుపని

ప

పచార్లుచేయు (క్రి.) = ఏదయినా ఆలోచించడానికి కాని, కాలక్షేపానికి కాని అటూ ఇటూ నడుస్తూ ఉండడం
పట్టణము = నగరం, పురం, పెద్దఊరు
పట్టెడైన = పిడికెడైనా
పట్టెడు = చేరెడు, చేతిలో ఇమిడినంత
పతాకం = జెండా
పరమాన్నం = పాయసం
పరమార్థం = ప్రయోజనం, గొప్ప ఉద్దేశం
పర్ణశాల = ఆకులతో పైకప్పు వేసిన ఇల్లు
పర్వదినం = పండుగ రోజు, పవిత్రమయిన దినం
పర్యాటకులు = యాత్రికులు
పరివారం = బంధుమిత్రులు
పరిష్కారం = చిక్కు విడదీయడానికి, తగిన ఆలోచన లేదా చిక్కు విడదీయడానికి చేసే పని
పరులు = ఇతరులు
పస్తు = అభోజనం ఉండడం; అన్నం తినకపోవడం
ప్రభువు = రాజు
పాటుపడు (క్రి) = కష్టపడటం, పనిచేయడం
పాదరక్ష = కాలిచెప్పు
పాదుషా = రాజు, చక్రవర్తి
పారని = పరుగెత్తని; కదలని
పున్నమి = పూర్ణిమ
ప్రతిబింబించు(క్రి.) = తెలియజేయడం
ప్రతీక = గుర్తు; చిహ్నం; సంకేతం
ప్రమిద = మట్టిదొన్నె, దీపాలు వెలిగించెదొన్నె
ప్రసిద్ధిచెందిన = పేరుపొందిన
ప్రాధాన్యం = ప్రధానత, ప్రాముఖ్యం
ప్రాధేయపడు (క్రి.) = బతిమాలడం
ప్రారంభించు (క్రి.) = మొదలు పెట్టడం
ప్రార్థించు = వేడుకొను
ప్రాలుమాలు (క్రి.) = బద్ధకించడం; సోమరితనం చూపడం
ప్రియంగా = ఇష్టంగా
పూరిల్లు = గడ్డి గుడిసె
పూసగ్రుచ్చినట్లు = ఉన్నది ఉన్నట్లుగా, వివరణగా
పెడచెవినబెట్టు (క్రి) = వినకపోవడం
పేటెంట్ = ఒక వ్యక్తి తాను కనిపెట్టి తయారు చేసిన వస్తువును అమ్ముకోడానికి వాడుకోడానికి ప్రభుత్వంనుంచి పొందే అనుమతి, అటువంటి అనుమతి తెలిపే పత్రం
పైడి = బంగారం
పొంచిఉండు (క్రి.) = దాక్కొని ఉండటం
పొద = గుబురుగా ఉన్న మొక్క
పొదుపు = వృథాకాకుండా దాచడం, అలాదాచిన సొమ్ము జాగ్రత్త చేయడం
పొరుగువారు = ఇంటిపక్కలవారు
పోగాలం = చనిపోయే సమయం
పోరు = యుద్ధం, జగడం

© SCERT not to be republished

బ

బంధం = కట్టుబాటు, కట్టడి
బహూకరించు(క్రి.) = కానుకగా ఇవ్వడం
బారు = వరస
బాల్యమిత్రుడు = చిన్ననాటి స్నేహితుడు
బావురుమను(క్రి.) = భయంతో బిగ్గరగా ఏడవడం
బ్యారేజి = ఆనకట్ట
బుడతలు = చిన్న పిల్లలు
బెడద = ఆపద, చిక్కు
బొంకు = అబద్ధం

భ

భటులు = సైనికులు
బోగీ = రైలుపెట్టె / డబ్బా

మ

మడిమాన్యాలు = కానుకగా ఇచ్చిన భూములు, పొలాలు
మది = మనస్సు
మధురమైన = తియ్యనైన
మన్నించు (క్రి.) = గౌరవించడం, క్షమించడం
మనుగడ = ఉనికి, ఉండటం, బతకడం
మహర్షి = ఋషి, ముని
మహాప్రభూ = మహారాజా
మార్గదర్శి = దారి చూపేవాడు
మాలిన్యం = మలినం, కల్మషం
మాసం = నెల
మిత్రుడు = స్నేహితుడు
మితిమీరు(క్రి.) = హద్దులు దాటడం, ఎల్లలు దాటడం
మీనం = చేప
మురిసిపోవు(క్రి.) = సంతోషించడం
మెరుపు = తళుకు, చటుక్కున వచ్చిన వెలుగు
మృగం = జంతువు

వ

వచించు (క్రి.) = చెప్పడం
వధించు (క్రి.) = చంపడం
వరహా = పాతకాలంనాటి ఒక నాణెం
వ్యవధి = గడువు ఉన్న సమయం
వాదోపవాదాలు = మాటపై మాటలు చర్చలు
వాపోవు (క్రి.) = బాధ చెప్పుకోడం
వాయసం = కాకి
వాలకం = వైఖరి; ధోరణి; పద్ధతి
వ్యాపారం = వర్తకం
వ్యాపారి = సరుకులు అమ్మేవాడు; వర్తకం చేసేవాడు
విగ్రహం = మూర్తి, రూపం
విద్దె = విద్య
వినియోగించు (క్రి.) = ఉపయోగించడం; వాడటం
విముక్తి = నిర్బంధంలోనుంచి బయటపడటం
వియ్యం = పెళ్ళిద్వారా వధూవరుల తల్లిదండ్రులకు ఒకరితో ఒకరికి ఏర్పడ్డ చుట్టరికం
విరసంబైన = చెడిపోయిన
విరుచుకుపడు(క్రి.) = తీవ్రంగా కోపపడుతూ అరవడం
వివేకము = తెలివితేటలు, మంచి చెడులను తెలుసుకొనే జ్ఞానం
విశిష్టత = గొప్పతనం
వింజామర = విసనకర్ర
వెన్నతోపెట్టిన విద్య = బాగా తెలిసిన విషయం
వెర్రిబాగులవాళ్ళు = మూర్ఖులు, ఏమీ తెలియనివారు
వేల్పు = దేవుడు, దేవత
వేకువ = ఉదయం కన్నా ముందే
వేచియుండు (క్రి.) = ఎదురుచూడటం, కాచుకొని ఉండటం
వేడుక = పండుగ వంటి లేదా సంతోషించే సందర్భం

ల

లక్ష్యం = గురి
లేమి = పేదరికం, లేకపోవడం

స

సంతృప్తి = చాలాతృప్తి, పూర్తితృప్తి
సంతోషం = ఆనందం
సందేహం = శంక; అనుమానం
సంవత్సరం = ఏడాది
సమకూర్చు(క్రి.) = ఒకచోటకి చేర్చడం, కలిగించడం, ఏర్పాటుచేయడం
సమావేశం = ఒకచోట చేరడం, సభచేయడం, సభ
సమీపం = దగ్గర
సమూహం = గుంపు
సరుకు = వస్తువు, సామగ్రి
స్పందించు (క్రి.) = కదలడం, ముందుకు రావడం, జవాబివ్వడం
స్వచ్ఛత = నిర్మలత్వం; మలినత లేకుండా లేదా సహజంగా ఉండటం
సాదరంగా = గౌరవంగా
సారాంశం = తాత్పర్యం, ముఖ్యవిషయం
స్వాగతం = ఆహ్వానం, పిలుపు
స్వామి = ప్రభువు, యజమాని
సింహాసనం = రాజులు కూర్చొనేగద్దె
సిరిసంపదలు = ధనరాశులు
సీమ = ప్రాంతం
సుడిగాలి = సుడితిరుగుతూ వీచే గాలి
సుమతి = మంచిబుద్ధి (గలవాడు)
స్ఫూర్తి = స్ఫురణ; తోచడం; ప్రేరణ
స్తూపం = బౌద్ధస్మృతి చిహ్నం, స్తంభాకారమున్నది
సోమరి = బద్ధకస్తుడు

శ

శ్మశానము = కాడు, చనిపోయిన మనుషుల శవాలను పూడ్చే లేదా కాల్చే చోటు
శ్రద్ధ = ఏకాగ్రత
శిల్పం = రాతిపైన చెక్కిన బొమ్మ

హ

హఠాత్తుగా = ఒకేసారి, అనుకోకుండా
హత్తుకొనుట = కౌగిలించుకోవడం, గుండెదగ్గరికి చేర్చుకోడం
హితం = మేలు; మంచి; శుభం

© SCERT not to be republished